

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет природничих наук
Кафедра географії та природознавства
Кафедра історії України і методики викладання історії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 01 Історія України та української культури

Освітня програма «Середня освіта (географія)»
Спеціальність А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
А4.07 Середня освіта (Географія)
Галузь знань А Освіта

Затверджено на засіданні кафедри
історії України і методики
викладання історії
Протокол № 1 від "29" серпня 2025 р.

Розробник
Андрій Міщук
к.і.н, доц.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія України та української культури
Викладач (-і)	Мищук Андрій Іванович
Контактний телефон викладача	(0342)59-60-06
Е-mail викладача	andrii.mishchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год., I курс, I семестр, залік
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro
Консультації	Очні групові та онлайн-консультації
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Нормативна навчальна дисципліна «Історія України та української культури» є важливою складовою фахової і світоглядної підготовки сучасних спеціалістів, які мають загальнонаукові та професійні знання, готові до саморозвитку як в умовах професійної діяльності, так і у суспільному та особистому житті. Пропонована дисципліна передбачає поглиблення та систематизацію історичних знань студентів, дає можливість зрозуміти зміст, характер та закономірності державотворчих, політичних, соціально-економічних та культурних процесів, що відбувалися на території України від найдавніших часів до сьогодення.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><i>Мета викладання дисципліни:</i> формування фахівця з історичним мисленням, активною, патріотичною громадянською позицією, здатного аргументовано викладати свої погляди на найважливіші явища української історії і культури, усвідомлювати нерозривний зв'язок між надбанням минулого і сучасного, традиціями і досвідом різних поколінь українців.</p> <p><i>Цілі курсу передбачають:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - поглибити знання студентів з актуальних проблем історії України та культурних традицій українського народу відповідно до рівня та вимог вищої школи, зосередившись на найбільш актуальних проблемах політичного, соціально-економічного, культурного та релігійного життя українського суспільства на різних етапах його розвитку; - сприяти формуванню критичного мислення, вміння виявляти історичну обумовленість подій і явищ; <p><i>В результаті вивчення дисципліни студент повинен:</i></p> <p style="padding-left: 20px;">Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - основні етапи формування української державності від найдавніших часів до сучасності, періодизацію та логіку історико-культурних процесів на території України; - ключові події, постаті та явища, що відіграли визначальну роль у процесі державотворення на українських землях, взаємозв'язок між державною ідентичністю та культурною самобутністю українців; - особливості розвитку політичних, соціально-економічних та культурних традицій українського народу і досвіду різних поколінь у формуванні сучасного українського суспільства; 	

- загальнолюдські цінності, що вплинули на національний характер українського народу.
Вміти:
- аналізувати та критично оцінювати ключові історичні події, що вплинули на формування української державності;
- пояснювати особливості розвитку політичних, соціально-економічних та культурних традицій українського народу на різних етапах історії;
- визначати взаємозв'язки між державною і культурною ідентичністю українців;
- інтерпретувати роль видатних постатей в історії державотворення і культури України;
- застосовувати набуті знання з історії і культури України у професійній і повсякденній діяльності, для орієнтації у суспільно-політичному і культурному житті, оцінюванні політичних, економічних, мистецьких явищ, подій тощо;
- розрізняти та порівнювати періоди і явища в історико-культурному розвитку України;

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність моделювати зміст освіти відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти, визначених державними стандартами освіти.

ЗК 6. Здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі

ЗК 12. Здатність здійснювати оцінювання результатів навчання здобувачів освіти.

ЗК 13. Здатність здійснювати власний професійний розвиток, отримувати підтримку від колег та надавати підтримку колегам у їхньому професійному розвитку.

Програмні результати

ПРН 01. Демонструвати знання і розуміння фундаментальних понять, закономірностей, законів, концепцій і теорій географії, включаючи суміжні галузі науки (геологія, фізика, математика, історія).

ПРН 15. Ефективно працювати в команді, підтримувати партнерські стосунки із батьками, колегами та учнями.

ПРН 16. Планувати власний професійний розвиток, оцінювати й коригувати свою педагогічну діяльність.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	16
семінарські заняття / практичні / лабораторні	14
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
I	A4.07 Середня освіта (Географія)	I	Обов'язкова навчальна дисципліна

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	Семінарські заняття	сам. роб.

Тема 1. Характеристика української історії і культури. Періодизація, джерельна база, менталітет українців. Прадавня культура на теренах України	2		4
Тема 2. Княжа доба (IX – XIII ст.). Культура Київської Русі	2		4
Тема 3. Галицько-Волинська держава XIII - перша половина XIV ст. Соціокультурний розвиток.		2	4
Тема 4 Українські землі у складі Литви і Польщі Українська духовна культура в період Відродження та Реформації XIV – перша половина XVII ст., як складова загальноєвропейських культурних процесів.		2	4
Тема 5. Виникнення козацтва та його роль в історії українського народу.. Козаччина як культурне явище.	2		2
Тема 6. Українська національна революція середини XVII ст.			6
Тема 7. Політичне та культурне становище українців в другій половині XVII ст.		2	4
Тема 8. Гетьманщина у складі Російської імперії у XVIII ст. Феномен українського барокко.		2	4
Тема 9. Україна у складі Російської та Австрійської імперій: колоніальна політика російського самодержавства та австрійського абсолютизму; національне відродження (кінець XVIII – XIX ст.)	4		2
Тема 10. Українська історія і культура 1900-1917 рр.	2		4
Тема 11. Українська національна революція 1917-1923 рр.	2		4
Тема 12. Українські землі під владою іноземних держав у міжвоєнний період 20-30-ті рр. XX ст.		2	4
Тема 13. Україна в роки Другої світової війни.		2	4
Тема 14. Україна в др. пол. 40-х – 80-х ст. XX ст.: трансформації суспільно-політичного, культурного та економічного розвитку.			6
Тема 15. Україна в умовах боротьби за незалежність 1991-2024 рр.	2		2
Тема 16. Традиційна українська народна культура		2	2
ЗАГ.:	16	14	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Шкала оцінювання				
	Оцінка в балах	Оцінка за іспит	Оцінка в національній шкалі	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за залік
	90-100	відмінно	5	A	зараховано
	80-89	добре	4	B	
	70-79			C	
	60-69	задовільно	3	D	
50-59	E				

	26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	1-25	незадовільно
Вимоги до письмових робіт	<p>Структура розподілу балів у ході аудиторно-самостійної роботи студентів: 20 балів – (поточна робота) усні та письмові відповіді на семінарських заняттях. Підсумковий бал за семінарські заняття та самостійну роботу (5 балів) визначається на основі вирахування середнього арифметичного із всіх усних оцінок; 5 балів – контроль самостійної роботи 20 балів – індивідуальна (самостійна) робота студентів 10 б. – написання і оформлення реферату, 10 б. – презентація у форматі PowerPoint на визначену тему. 5 балів – Модульна контрольна робота. 50 балів – Екзамен (письмові (тестові) завдання з курсу)</p> <p>Написання письмової екзаменаційної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо студент не написав контрольну роботу, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються з даної дисципліни.</p> <p style="text-align: center;">Контрольна робота включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 теоретичні завдання (оцінюється по 100 балів кожне); • 5 тестових питань (по 100 балу за кожне питання). <p>Структура оцінювання відповідей на розгорнуті запитання:</p> <p>25-1– відповідь складається із 1–2 речень, містить узагальнюючу інформацію про історичний період або одиничні конкретні факти.</p> <p>49-26 – відповідь не структурована, вступ і висновок відсутні; здобувач демонструє знання окремих історичних фактів, дат, подій, процесів, постатей або допускає значні помилки; не володіє історичною хронологією, історичною географією, термінами і поняттями; узагальнення відсутні.</p> <p>69-50 – відповідь структурована в рамках основної частини, не містить яскраво вираженого вступу чи висновку; здобувач розкриває історичний і культурний процес в рамках питання із значними пробілами та розривами; демонструє знання найбільш важливих історичних фактів, дат, подій, культурних процесів, постатей, допускає значні помилки; у відповіді практично відсутні узагальнення або вони дуже фрагментарні.</p> <p>89-70 – відповідь структурована, містить або вступ або висновок; студент розкриває історичний процес в рамках конкретного питання із певними пробілами та розривами; демонструє знання значної кількості історичних фактів, дат, подій, культурних процесів, постатей, проте допускає окремі помилки; робить фрагментарні узагальнення, усвідомлює роль і значення конкретних подій.</p> <p>100-90– відповідь детально структурована, містить вступ, основну частину та висновок; студент повноцінно розкриває історичний процес в рамках конкретного питання; демонструє знання значної кількості конкретних історичних фактів, дат, подій, культурних процесів, постатей; на високому рівні володіє матеріалом; водночас робить узагальнення та висновки з питання, розуміє ширший контекст конкретних культурно-історичних подій, усвідомлює їх роль і значення, демонструє володіння науковою літературою з теми.</p> <p>Вимоги до презентації по індивідуальній (самостійній) роботі: мінімальний обсяг – 20 слайдів; візуалізований характер, гармонійне поєднання зображень та тексту, наявність самостійно підготовлених схем і таблиць; всі елементи презентації мають бути підготовлені студентом самостійно, із дотриманням вимог академічної доброчесності. Індивідуальний проект – це письмовий виклад ідей опрацьованої літератури з теми, є результатом наукового дослідження, що написаний на основі критичного аналізу літератури, матеріалів інтернету та інших джерел, яке опрацьовує студент</p>	

	(ка).
Семінарські заняття	<p>Відвідування та активна участь студентів у роботі семінарських занять також є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, озонування, рецензія, участь у дискусії. При цьому враховуватимуться лише логічно обґрунтовані виступи, альтернативна теза чи спростування поданої, а не фактична підтримка тези виступаючого, змістовне рецензування та коментар чи доповнення, що дійсно сприятиме розгляду проблеми.</p> <p>Виступи на семінарських заняттях оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до стобальної шкали за такими критеріями:</p> <p>«відмінно» (100-90) – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, логічно мислить і буде відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;</p> <p>«добре» (89-70)– здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними її аспектами, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;</p> <p>«задовільно» (69-50)– здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в матеріалі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;</p> <p>«незадовільно» (49-1)– здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в матеріалі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент допускається до підсумкового контролю за умови відпрацювання усіх пропущених занять і негативних оцінок; виконання усіх передбачених форм роботи. Для отримання підсумкової оцінки протягом семестру студент зобов'язаний отримати як мінімум 25 б.
Підсумковий контроль	<p>Рівень знань та успішності студентів передбачає виставлення підсумкової екзаменаційної оцінки. При поточному контролі оцінюються: систематичність роботи на практичних заняттях, рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, активність при обговоренні питань, самостійне опрацювання тем, виконання індивідуальних завдань, контрольних (тестових) робіт.</p> <p>Підсумкова оцінка виставляється студенту в кінці семестру за результатами роботи на практичних заняттях, обговорення дискусійних питань, виконаних індивідуальних проектів та контрольних, екзаменаційних(письмово-тестових) завдань.</p> <p>Отримані «незадовільні» оцінки відпрацьовуються в обов'язковому порядку, але враховуються при додаванні оцінок і входять у загальну кількість балів.</p>
7. Політика навчальної дисципліни	

Політика курсу полягає у послідовності набуття знань, умінь і навичок у ході лекцій, семінарських занять і самостійної роботи. Відвідування лекцій для студентів є обов'язковим. Політика курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності студента (-ки) на лекції чи семінарського заняття, отримання негативної оцінки на семінарських заняттях або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – середа, 15.00 год. – 17.00 год. У випадку запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування), недобропорядної поведінки в аудиторії викладач пропонує студентові (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи.

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: <https://is.gd/tB2zi9>.

Ліквідація академічної заборгованості, перескладання змістових модулів та оскарження результатів оцінювання проводиться згідно порядку прописаного в «Порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаніка» <https://is.gd/EtCjNG>

Завдання, які студент виконав пізніше зазначених кінцевих термінів не приймаються і повинні бути відпрацьовані індивідуально. Винятком із цього правила є наявність поважної причини з її документальним підтвердженням.

По завершенні вивчення курсу здобувачі вищої освіти мають можливість пройти опитування у системі Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності <https://d-learn.pnu.edu.ua/> щодо удосконалення якості навчання. Анкета носить анонімний характер і включає 10 запитань, відповіді на них будуть використовуватися лише в узагальненому вигляді.

Заповнення анкет є важливою складовою навчальної активності студентів, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати їх пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

Неформальна освіта. Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаніка» (схвалено вченою радою 01.11.2022, протокол № 09, введено в дію наказом ректора 24.11.2022, № 672) <https://surl.li/zaoyhg>.
Рекомендовані платформи: Coursera, EdX, Prometheus.

8. Рекомендована література

1. Акт проголошення незалежності України. К., 1991.
2. Європейська та українська культура в нарисах: Навч. посіб. За ред. І. З. Цехмістро, В. І. Штанько, В. С. Старовойт та ін. К., 2003.
3. Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів / [О.М.Бут, М.І.Бушин, Ю.І.Вовк та ін.]; за заг. ред. М.І. Бушина, О.І. Гуржія; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси: ЧДТУ, 2016.
4. Історія України: Хрестоматія / Упоряд. В. М. Литвин; Відп. ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. К.: Наук. думка, 2013.
5. Кашуба М.В. Історія української культури: Курс лекцій. Л., 2011.
6. Кобець Ю., Міщук А., Міщук М. Українська радикальна партія в національно-визвольних змаганнях 1918–1923 рр. *Олександр Карпенко – історик Української революції: До 100-річчя від Дня народження: колективна монографія* / За ред. М. Кугутяка, І. Райківського, С. Кобути. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім.В.Стефаніка, 2022. С. 170–185.
7. Кобець, Ю., Міщук, А., Міщук, М. Основи християнської демократії: історія, теорія, практика. Літопис Волині. 2024. №30. С. 176-181. <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2024.30.29>
8. Кобець, Ю., Міщук, А., Міщук, М. Інституціональні аспекти управління політичною кризою як складова забезпечення національної безпеки держави. Вісник Прикарпатського університету. Серія: Політологія. 2024. № 18. С.175-185. <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2024-18-1>
9. Міщук, А., Міщук, М. Загрози національній безпеці України: діяльність УПЦ(мп). Вісник Прикарпатського університету. Серія: Політологія. 2023. №15. С. 43-52. <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2024-1-6>
10. Міщук, А., Міщук, М. Релігійна безпека України. Вісник Прикарпатського університету.

- Серія: Політологія. 2024. № 17. С. 145-154. <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2024-17-19>
11. Міщук А. Павло Скоропадський в українських державотворчих процесах 1918 р. *Матеріали звітної наукової вебконференції викладачів, докторантів, аспірантів університету за 2020 рік ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 5–7 квітня 2021 р., м. Івано-Франківськ. Електронне видання.* Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2021. С. 88–90.
 12. Міщук, А., Міщук, М. Еволюція моделей місцевого самоврядування в Україні: від централізму до централізації (окремі аспекти). *Вісник Прикарпатського університету. Серія: Політологія.* 2025. №21. С. 255-266. <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2025-21-30>
 13. Міщук А., Міщук М. Релігійний фактор державотворчих процесів в контексті забезпечення національної безпеки України (на прикладі УГКЦ) // *Актуальні проблеми політики, інформації та безпеки: колективна монографія(за ред. Марчук В.В.); Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника; Факультет іст., політол. і міжнар. від-н. Івано-Франківськ: Ярина, 2022. С. 107–132.*
 14. Міщук А., Міщук М. Українська радикальна партія-Українська соціалістично-радикальна партія: особливості функціонування (1918–1939 рр.) // *Політична наука: теорія, методологія, практика: Монографія.* Івано-Франківськ, 2021. С. 261–285.
 15. Палій О. *Історія України. Від княжої доби до Революції гідності.* 3-тє вид. Київ: К.І.С., 2017.
 16. Плохій С. *Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності / Пер. з англ. Р. Клочко. Х., 2016.*
 17. Райківський І., Міщук А. *Українське національне відродження 1848–1914 років. Галичина // Західно-Українська Народна Республіка. 1918–1923: Ілюстрована історія.* Львів Івано-Франківськ : Манускрипт-Львів, 2008. С. 38–55.
 18. Шейко В.М., Білоцерківський В.Я. *Історія української культури: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К., 2011.*
 19. Martynenko N. M. *History of Ukrainian Culture: textbook for foreign students.* Kharkiv, 2015. 100 p.
 20. M. Marach, O., L. Panasyuk, S., I. Shurdak, M., A. Krivitska, T., & R. Kinder, K. (2020). Addressing the notion of socio-cultural continuum seen through the choral art as it developed throughout independence of Ukraine: literature review. *Humanities & Social Sciences Reviews*, 8(3), 965-971. <https://doi.org/10.18510/hssr.2020.83100>
 21. Mishchuk Andriy, Mishchuk Mariana. National identity and the ethical and moral principles of nation-building in the views of Bishops of the UGCC. *Newsletter of Precarpathian University. Political science / Vasyl Stefanyk Precarpathian National University.* Ivano-Frankivsk: LIK, 2017. Issue 11. P. 99–10.
 22. Horban Oleksandr, Stadnyk Mykola , Martych Ruslana Martych, Mishchuk Andrii, Mishchuk Marianna. THE ROLE OF HIGHER EDUCATION IN THE FORMATION OF HUMANITARIAN SECURITY OF THE STATE. *Conhecimento & Diversidade, Niterói, Vol. 16 No. 43 (2024).* s. 302-321. <https://doi.org/10.18316/rcd.v16i43.11850>

Викладач

Міщук А. І.